

Maatschappelijke stage en de ARBO-wet

De arbeidsomstandighedenwet én de arbeidstijdenwet zijn beide van toepassing op de maatschappelijke stage. Wat staat er in die wetten? En wat betekent dat concreet voor de invulling van maatschappelijke stage?

1. Arbeidsomstandighedenwet

Om jongeren te beschermen, zijn er een aantal regels opgesteld waar werkgevers, maar ook stage-biedende partijen, zich aan dienen te houden.

Voor jongeren tot en met 15 jaar zijn er beperkingen. Voor jongeren boven de 15 jaar zijn er meer mogelijkheden om werkzaamheden te verrichten, hoewel ook voor hen beperkingen gelden. Toezicht en voorlichting is voor alle jongeren onder de 18 jaar noodzakelijk.

Wat mag?

Kinderen onder de 16 jaar mogen alleen werken onder strenge voorwaarden en op gezette tijden zoals buiten schooltijd en / of in vakanties. Werkzaamheden die kinderen van 15 jaar of jonger mogen verrichten zijn:

- Kinderen vanaf 12 jaar mogen hulparbeid verrichten in het kader van een alternatieve straf.
- Kinderen vanaf 13 jaar mogen niet-industriële hulparbeid verrichten van lichte aard en ze mogen meewerken aan uitvoeringen.
- Kinderen vanaf 14 jaar mogen lichte hulparbeid verrichten die samenhangt met het onderwijs.
- Kinderen vanaf 15 jaar mogen ochtendkranten bezorgen en niet-industriële arbeid van lichte aard verrichten.

Met “niet-industriële (hulp)arbeid” worden hand- en spandiensten bedoeld en geen productiegerichte arbeid. Gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de kinderen moet uitgesloten zijn. Licht *niet-industrieel* werk dat kinderen tot en met 15 jaar mogen doen is bijvoorbeeld:

- lichte (hulp)werkzaamheden in een winkel, zoals vakken vullen, het markeren van lege vakken, helpen bij het inpakken, vloer vegen of schoonmaakwerkzaamheden
- lichte (hulp)werkzaamheden in de landbouw, zoals groenten en fruit plukken, lichte oogstwerkzaamheden, het voeren van kleine dieren
- (hulp)werkzaamheden in de horeca, zoals het helpen bij het bedienen, bijvoorbeeld in een snackbar, kantine of restaurant. Als er alcohol wordt geschonken mag een kind niet in het restaurantdeel helpen maar wel in de keuken
- (hulp)werkzaamheden bijvoorbeeld bij een manege, op een camping, in een speeltuin, in een pretpark, in een bowlingcentrum, in een museum

Een totaal overzicht van regels voor jeugdige medewerkers vindt u in het kennisdossier op de site van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Kijk ook op www.arbo.nl, (zoek op jeugdarbeid). Meer informatie vindt u op [arboportaal](http://arboportaal.nl) en bij het onderdeel [jongeren op www.arbo.nl](http://jongeren.op.www.arbo.nl).

Wat betreft het type werkzaamheden zijn jongeren vanaf 16 jaar aan minder regels gebonden. Bovendien zijn ze zelfstandiger dan de jongere leerlingen. Wellicht een goede om te overwegen leerlingen op iets latere leeftijd in te zetten als maatschappelijke stagiair?

Arbeidstijdenwet

Ook zijn er regels over op welke tijden jongeren ingezet mogen worden als betaald medewerker, maar ook als vrijwilliger en stagiair.

Kinderen van 13 jaar

Kinderen vanaf 13 jaar mogen zeer beperkt werken. De regels hiervoor verschillen: voor schooldagen gelden andere regels dan voor vrije dagen.

Schooldagen

Een 13- of 14-jarig kind mag op schooldagen incidenteel werken. Het mag dan klusjes rond het huis en in de buurt verrichten. De kinderen van winkeliers of landbouwers mogen in het bedrijf van hun ouders helpen. Voorwaarde is dat het bedrijf één geheel vormt met het woonhuis van het kind. Het aantal uur naast de lessen mag maximaal 2 uur zijn per dag. Wel geldt een maximum van 5 werkdagen en 12 werkuren per week.

Vrije dagen

Vrije dagen zijn zaterdagen en eventuele andere vrije dagen waarop het kind geen school heeft. Op zondag mogen deze jongeren niet werken. Wel mogen ze soms, onder strengere voorwaarden, aan uitvoeringen deelnemen. Op vrije dagen mogen 13- en 14-jarigen meer soorten werk verrichten. Ze mogen dan niet-industriële hulparbeid van lichte aard verrichten. De kinderen mogen dus hand- en spandiensten verrichten, geen zelfstandige arbeid.

Op vrije dagen mogen jongeren van 13 jaar zich maximaal 6 uur inzetten. In vakantietijden is dat 7 uur.

Alle dagen van het jaar geldt dat leerlingen niet na 19.00 uur 's avonds mogen werken.

Alles in schema weergegeven voor 13-jarigen:

13-jarigen		
Kenmerk	Regel	Verdere uitleg
Rusttijden	14 uur per dag	14 uur per dag minimaal rust.
	Rust na 19.00 uur	In schoolweken minimaal rust tussen 19.00 en 8.00 uur. In schoolvakanties mogen leerlingen iets eerder beginnen. Rust is dan tussen 19.00 en 7.00 uur.
Werkdagen	Max. 5 dagen in de week	Jongeren mogen niet 7 dagen per week werken, een maximum geldt van 5 dagen.
	Niet op zondag	Op zondag mogen de jongeren in geen geval werken (alleen bij uitvoeringen gelden andere regels, zie www.arbowet.nl)
Arbeidsduur	Per schooldag 2 uur	Maximaal 2 uur buiten de schooltijden ('s middags dus), alleen kleine klusjes.
	Per niet-schooldag 6 uur	Maximaal 6 uur achter elkaar, ook hier geldt dat het gaat om niet-industriële hulparbeid.
	Max. 12 uur in totaal per schoolweek	Als jongeren dus op zaterdag werken, mogen ze door de weeks nog maximaal 6 uur werken.
	Per vakantiedag 7 uur	In vakantie hebben de jongeren al iets meer rust, dan mogen ze max. 7 uur per dag werken
	Max. 35 uur per vakantieweek	In de vakantie mogen jongeren max. 35 uur per week werken.
	Max. 4 weken in totaal	Met een maximum van 4 weken per jaar. Jongeren mogen dus niet alle vakantieweken werken. Maar: ze mogen max. 3 weken achtereenvolgens werken.
	Pauze	Als jongeren (in vakantie of op zaterdag) meer dan 4,5 uur werken, hebben ze recht op minstens 30 min. aaneengesloten pauze.

Kinderen van 14 jaar

Voor leerlingen van 14 jaar gelden dezelfde regels als voor leerlingen van 13 jaar. Een aantal kleine veranderingen daarop zijn:

- In het kader van onderwijs mag het kind werk verrichten. Het gaat om hulparbeid van lichte aard. Aan één van de volgende voorwaarden moet zijn voldaan:
 - Er moet een zogenoemde `stage-overeenkomst' worden gesloten. De ouder of verzorger moet deze ook ondertekenen
 - Burgemeester en wethouders moeten een verzoek tot vervangende leerplicht goedkeuren
- In de weken dat het kind stage loopt, mag het geen ander werk verrichten.

14-jarigen		
Kenmerk	Regel	Verdere uitleg
Rusttijden	14 uur per dag	14 uur per dag minimaal rust.
	Rust na 19.00 uur	In schoolweken minimaal rust tussen 19.00 en 8.00 uur. In schoolvakanties mogen leerlingen iets eerder beginnen. Rust is dan tussen 19.00 en 7.00 uur.
Werkdagen	Max. 5 dagen in de week	Jongeren mogen niet 7 dagen per week werken, een maximum geldt van 5 dagen.
	Niet op zondag	Op zondag mogen de jongeren in geen geval werken (alleen bij uitvoeringen gelden andere regels, zie www.arbowet.nl)
Arbeidsduur	Per schooldag 2 uur	Maximaal 2 uur buiten de schooltijden ('s middags dus), alleen kleine klusjes.
	Per niet-schooldag 6 uur	Maximaal 6 uur achter elkaar, ook hier geldt dat het gaat om niet-industriële hulparbeid.
	Max. 12 uur in totaal per schoolweek	Als jongeren dus op zaterdag werken, mogen ze door de weeks nog maximaal 6 uur werken.
	Per vakantiedag 7 uur	In vakantie hebben de jongeren al iets meer rust, dan mogen ze max. 7 uur per dag werken
	Max. 35 uur per vakantieweek	In de vakantie mogen jongeren max. 35 uur per week werken.
	Max. 4 weken in totaal	Met een maximum van 4 weken per jaar. Jongeren mogen dus niet alle vakantieweken werken. Maar: ze mogen max. 3 weken achtereenvolgens werken.
	Pauze	Als jongeren (in vakantie of op zaterdag) meer dan 4,5 uur werken, hebben ze recht op minstens 30 min. aaneengesloten pauze.

Kinderen van 15 jaar

Voor jongeren vanaf 15 jaar gelden grotendeels dezelfde regels als voor 13- en 14-jarigen. Wel zijn er een aantal versoepelingen. Zo mogen deze jongeren in plaats van 6, nu 8 uur op een niet-schooldag werken. Het totaal aantal werkuren in een schoolweek blijft gelijk (12 uur), maar in vakanties is dit 40 uur.

15-jarigen		
Kenmerk	Regel	Verdere uitleg
Rusttijden	12 uur per dag	14 uur per dag minimaal rust.
	Rust na 19.00 uur	In schoolweken minimaal rust tussen 19.00 en 6.00 uur. In schoolvakanties mogen leerlingen iets eerder beginnen. Rust is dan tussen 19.00 en 6.00 uur. Vanaf 6.00 uur mogen deze jongeren ochtendkranten rondbrengen.
Werkdagen	Max. 5 dagen in de week	Jongeren mogen niet 7 dagen per week werken, een maximum geldt van 5 dagen.
	Mag ook op zondag	Op zondag mogen deze jongeren werken als het in dat bedrijf voor iedereen gebruikelijk is. Ouders moeten voor het werken op zondag hun toestemming op papier geven. Zondag werken, dan de zaterdag ervoor vrij. Nooit meer dan 11 zondagen in 16 weken werken.
Arbeidsduur	Per schooldag 2 uur	Maximaal 2 uur buiten de schooltijden ('s middags dus), alleen kleine klusjes.
	Per niet-schooldag 8 uur	Maximaal 6 uur achter elkaar, ook hier geldt dat het gaat om niet-industriële hulparbeid.
	Max. 12 uur in totaal per schoolweek	Als jongeren dus op zaterdag werken, mogen ze door de weeks nog maximaal 6 uur werken.
	Per vakantiedag 8 uur	In vakantie hebben de jongeren al iets meer rust, dan mogen ze max. 7 uur per dag werken
	Max. 40 uur per vakantieweek	In de vakantie mogen jongeren max. 40 uur per week werken.
	Max. 6 weken in totaal	Met een maximum van 6 weken per jaar. Jongeren mogen dus niet alle vakantieweken werken. Maar: ze mogen max. 4 weken achtereenvolgens werken.
	Pauze	Als jongeren (in vakantie of op zaterdag) meer dan 4,5 uur werken, hebben ze recht op minstens 30 min. aaneengesloten pauze.

Jongeren van 16 of 17 jaar

Jongeren boven de 15 jaar hebben meer vrijheid. De regels zijn minder streng. Ze mogen langer werken (9 uur per dienst) en maximaal 45 uur per week (met een gemiddelde van 40 uur per 4 weken). Omdat deze jongeren nog wel (gedeeltelijk) leerplichtig zijn, mag het werk hen niet verhinderen om naar school te gaan.

In schema:

16/17-jarigen		
Kenmerk	Regel	Verdere uitleg
Rusttijden	12 uur per dag	12 uur per dag minimaal rust.
	Rust na 23.00 uur	In schoolweken minimaal rust tussen 23.00 uur en 7.00 uur In schoolvakanties mogen leerlingen iets eerder beginnen.
Werkdagen	Max. 5 dagen in de week	Jongeren mogen niet 7 dagen per week werken, een maximum geldt van 5 dagen.
	Mag op zondag	Jongeren mogen werken als dat voor andere werknemers ook gebruikelijk is. Minstens 13 vrije zondagen per 52 weken hebben.
	In schoolweken	Op zondag werken, dan zaterdag vrij.
	In vakantieweken	Op zaterdag en zondag mogen ze werken
Arbeidsduur	Per dienst 9 uur	Geldt door de week en in het weekend, in vakanties, en schoolweken.
	Max. 45 uur in totaal per schoolweek	Als jongeren dus op zaterdag werken, mogen ze door de weeks nog maximaal 6 uur werken.
	Per vakantiedag 9 uur	In vakantie hebben de jongeren al iets meer rust, dan mogen ze max. 7 uur per dag werken
	Max. 45 uur per vakantieweek	Ze mogen 45 uur in een week werken maximaal, maar per 4 weken mag het gemiddelde max. 40 uur per week zijn (max. 160 uur)
	Pauze	Als jongeren (in vakantie of op zaterdag) meer dan 4,5 uur werken, hebben ze recht op minstens 30 min. , mag in twee pauzes van 15 min. opgesplitst worden.

Waar liggen nu de kansen?

Letten op de mogelijkheden en grenzen die uitgaan van de arbowetgeving, bieden maatschappelijke stages de volgende kansen:

- Jonge jongeren kunnen voor korte klussen ingezet worden. Voor jongeren geldt een maximaal aantal uur per week dat ze mogen werken buiten school. Soms duurt een vrijwilligersklus 2,5 uur. Op zich is het uitgangspunt dat een klus niet meer dan 2 uur duurt, maar een iets langere klus mag ook wel. Als het maar niet structureel is, zodat het gemiddelde aantal 'werkuren' buiten schooltijd veel hoger is dan het vastgestelde aantal uren.
- Als MaS onder schooltijd valt, kunnen de opdrachten groter zijn (dan is er in totaal meer ruimte om te 'werken'). Denk er wel aan dat veel organisaties juist in weekenden, middagen en avonden klussen hebben. Kijk samen naar de mogelijkheden.
- Klussen op zondag zijn voor veel jongeren iets lastiger in te vullen. Zaterdagen, vakanties en schooldagen (ook na schooltijd) bieden de meeste kansen!
- Oudere jongeren (vanaf 15 jaar) inzetten voor klussen op zondagen en in de avonden.
- Wil je veelzijdige klussen aanbieden? Dan is het aan te raden jongeren vanaf 15 jaar te laten stage lopen. Er zijn dan meer mogelijkheden (gelet op de ARBO-wetgeving). En bovendien kunnen ze zelfstandiger werken, wat voor stagebiedende organisaties weer erg prettig is!
- Maak gebruik van vakanties, waarin jongeren flexibel inzetbaar zijn en ze bovendien ook meerdere dagen achter elkaar aan de slag kunnen. Bovendien: in vakanties worden ook veel activiteiten georganiseerd!

Mogen jongeren in het weekend en 's avonds stages uitvoeren?

In de arbowet zijn grenzen aangegeven van inzet van jongeren. Die grenzen verschillen per leeftijd. Voor jongeren onder de 15 jaar is niet toegestaan om op zondag te werken of stage te lopen. Voor leerlingen van 15 jaar en ouder mag dat wel, al zijn er ook voor hen beperkingen (die per leeftijd verschillen).

Ook zijn er grenzen aan 's avonds werken. Jongeren van 13 en 14 jaar mogen klussen doen tot 19.00 uur 's avonds. Voor een volledig overzicht, kijk ook op de website jongerenloket.szw.nl (klik op 'werk en loopbaan' en vervolgens op 'jongeren en werk')

Als leerlingen stage lopen, moeten ze dan stoppen met hun betaalde bijbaan?

De arbowetgeving is altijd van toepassing. Hierin staat dat jongeren van 13 en 14 in een schoolweek nooit meer dan 2 uur per dag, of 12 uur per week mogen werken naast het volgen van hun lessen (die ook als 'werktijd' geldt). Dus als scholieren naast school nog een baantje hebben, zouden ze met een maatschappelijke stage over die uren heen kunnen gaan.

In totaal mogen 13 en 14-jarigen 7 uur per dag en 35 uur per week werken. Schooltijd telt hierbij mee als werktijd en op zondag mag niet gewerkt worden. Een maatschappelijke stage kan dus betekenen dat er even geen tijd is voor bijbaantjes.